

SYNSPUNKT

PRODUCENTANSVAR

Producentansvaret virker – og skal udvikles i dialog

Vi synes ikke bare, at producentansvaret er en smuk idé – vi vil gerne lade producentansvaret skifte gear. Det skal udvikles og forbedres, skriver direktør i APPLiA Danmark Henrik Egede i dette modsvar til et tidligere synspunkt bragt på WasteTech.

Henrik Egede, direktør, APPLiA Danmark

<https://pro.ing.dk/9866>

2. feb 2021 06:00

Producentansvaret er en smuk idé, men lever ikke op til virkeligheden.

Så kort kan Jacob H. Simonsons indlæg koges ned. Hvis ikke man vidste bedre, skulle man tro, at Simonson havde en slet skjult hensigt om at hive flere opgaver hjem til kommunerne - herunder ARC.

Sådan forholder det sig selvfølgelig ikke, er jeg overbevist om. Især ikke, fordi producentansvaret, som jo er en europæisk fastlagt ordning i WEEE-direktivet, over årene har sikret, at producenterne rent faktisk betaler for omkostninger til håndtering af affaldet og nok så vigtigt: At producenterne i den grad er bevidste om hele tiden at forbedre levetiden for deres produkter.

Man kan, som Simonson måske gør, forestille sig andre ordninger. Men de ender typisk samme sted, nemlig dér, hvor regningen skal sendes ukritisk videre til skatteyderne. Dét i en situation, hvor vi som borgere allerede har betalt en del for affaldshåndtering over vores renovationsgebyr. Er sådan et eksperiment værd at kaste sig ud i (igen)?

Danmark er et af verdens bedste lande, når det gælder affaldshåndtering og ansvarlig genanvendelse. Det er der masser af årsager til, men medvirkende er helt sikkert, at man fra politisk hold igennem mange år har holdt fast i at ansvarliggøre såvel offentlige myndigheder, producenter og forbrugere, når det gælder håndtering af affald. Det ligger i forlængelse af, at princippet om producentansvar er lovgrundlaget, ikke bare i Danmark, men i Europa.

Systemet er godt, men kan forbedres

MEST LÆSTE

1. Ugens skrald: Flere kommuner udskyder nye affaldsordninger
2. Ugens skrald: Borgmestre blæser til kamp mod forbrændingslukning
3. Kommuner skyder en hvid pind efter sortering i 10 fraktioner til sommer

JOBFINDER

NÆSTVED

Én Energiplanlægger
og én
klimakoordinator til
Næstved Kommune

[SE FLERE](#)

[OPRET JOB](#)

Alligevel tager vi som producenter gerne debatten om producentansvaret. Selvfølgelig især ovenpå det triste eksempel med DanWEEE, hvis konkurs naturligt nok har skabt debat.

Først vil jeg gerne gå i rette med nogle af Simonsons påstande. For skal vi have debatten om producentansvar, skal vi have den på baggrund af fakta.

For det første hævder Simonson, at producentansvar har til formål at skabe ”produkter, der ikke vil udgøre et miljøproblem, når de er udtjent og bliver til affald”. Systemet for producentansvar er godt. Men det er ikke perfekt. Til gengæld er det et konkret og håndterbart system, der medfører, at affaldsbehandlingen indgår som en del af forbrugerens pris for et produkt. Der er intet ekstra gebyr for det. Størstedelen af omkostninger til håndtering af affaldet betales af producenterne. Det skærper producenternes opmærksomhed omkring end-of-life for deres produkter.

Men producentansvaret, som det blev skabt for 15 år siden, er ikke løsningen på alle verdens miljøproblemer. Der kan og skal være innovation, også i producentansvaret. Der er nye opgaver, for eksempel når genbrug vinder frem, og når producentansvaret på emballage indføres i 2025.

For det andet påstår Simonson, at ”der er producentansvar på elektronikaffald. Det er ovenikøbet en af de få affaldsstrømme, der er penge værd på grund af indhold af ædelmetaller som kobber, sølv og guld, sjældne grundstoffer og så videre.” Både ja og nej. Sandheden er, at nogle materialer repræsenterer en værdi – efter de er korrekt indsamlet, håndteret og oparbejdet. Andre har endda en negativ værdi, også efter miljøbehandlingen.

Under alle omstændigheder er der tale om processer, der er forbundet med betydelige omkostninger, ikke mindst til den rette teknologi. Omkostninger (og investeringer), som producenterne finansierer. Og så omhandler producentansvaret ikke alene de værdifulde dele af elektronikken, men også billedrørsfjernsyn (CRT) og køleskabe, lyskilder, batterier, fejlsorteret affald (5 procentsreglen) med mere, som typisk er meget dyrt at miljøbehandle.

Alvorlige anklager kræver dokumentation

For det tredje indvender Simonson, at ”der forekommer beklageligvis arbejdsskader i forbindelse med håndteringen af elektronikbure med mere. Det skyldes blandt andet, at det udstyr producenterne ifølge reglerne skal betale for og levere, ofte er af dårlig og billig kvalitet”.

Her bliver anklagerne mere alvorlige – men stadig faktisk forkerte. Producenterne ønsker et godt og konstruktivt samarbejde med kommuner og affaldsselskaber om ansvarlig

håndtering af elektronikskrot på genbrugspladserne. Hvis en af de kollektive ordninger på producenternes vegne får oplysninger om arbejdsskader, der kan være relateret til deres materiel, tager de naturligvis det meget alvorligt og handler på det, hvis nødvendigt.

Heldigvis har ARC mig bekendt ikke anmeldt eller oplyst om arbejdsskader, sådan som loven jo foreskriver, at man skal, hvis de indtræffer – specielt hvis det er ulykker, som har karakter af langtidsfravær. Det undrer mig derfor, at Simonson i sit indlæg nævner, at ARC har haft to arbejdsulykker, som vi i hvert fald ikke har hørt om.

For det fjerde mener Simonson, at ”der er ikke meget idé i at sige, at forurenere skal betale, for så at sende regningen til en anden”. Det er lidt svært at følge tankegangen. Loven er helt enkelt, at kommunerne skal håndtere den borgernære indsamling. Det finansieres via affaldsgebyret (renovationsgebyret). Regningen bliver altså betalt, som den skal ifølge loven – af skatteyderne, ikke af kommuner eller affaldsselskaber. Hertil kommer, at kommunerne via bloktilskuddet modtager betaling for indsamling af batterier, som producenterne er opkrævet gennem en punktafgift.

Producenterne betaler vores del af udgifterne, det vil sige for materiel til indsamling på genbrugspladserne, for den efterfølgende transport, logistik og administration, miljøbehandling af elektronikaffaldet samt bortskaffelse af det affald, som kommer ind gennem elektronikken som fejlsorteringer. Bundlinjen er, at producenterne betaler størstedelen af udgifterne til affaldsbehandlingen af elektronik. Præcis, som det er intentionen med producentansvaret.

Endelig og for det femte mener Simonson at have viden om, at ”de seneste 15 år er levetiden på elektronik faldet dramatisk, kompleksiteten af produkterne er steget og reparerbarheden og genanvendelsen faldet.” Her ville det være rimeligt, om Simonson lagde den rapport eller data frem, der dokumenterer dette.

De tal, vi kender vedr. hvidevarer, som fylder meget i producentansvaret, er nogle andre. Tal fra Energistyrelsen viser stabile levetider. F.eks. har en ovn en gennemsnitlig levetid på 14 år ude hos en forbruger, kogeplader lever 19 år, mens en kummefryser står hos forbrugeren i 12 år. Ret imponerende levetider, når man har moderne forbrugeres ønsker om modernisering, ny teknologi og andre forbrugsmønstre in mente. Samme tendens gør sig i øvrigt gældende for genanvendelighed: Tallene viser, at den samlede genanvendelse/genbrugsandel er uændret, vi er endda i dag i en situation, hvor andelen af genbrug vokser betydeligt.

Taget ansvar hver dag

Jeg startede med at nævne DanWEEE, der gik konkurs i 2018. En konkurs, som skyldes mange forhold, hvor blandt andet dårlig ledelse og udfordringer med at afsætte deres fraktioner, er blandt årsagerne. Med andre ord en ulykkelig historie, hvor ejeren bag DanWEEE selv udtaler, at man gik til stregen og nogle gange over den.

Men det ændrer ikke på, at der blev reageret med det samme, så snart sagen blev kendt. Ligesom der er taget skridt til at sikre, at noget lignende ikke igen kan indtræffe. Det er værd at huske på, at også i denne sag tager producenterne ansvar. Til forskel fra andre kendte konkurer, hvor det offentlige har overtaget miljøansvaret, er det i denne omgang producentansvaret, som løfter rydningen af konkursboets efterladte lagre. Dermed er fordelene ved producentansvaret til at få øje på. Den økonomiske robusthed, som producenterne kan levere, gør her, at vi får en miljøforsvarlig rydning. Også selvom producenterne én gang har betalt for at få affaldet håndteret – og nu gør det igen ved selv at sikre miljøforsvarlig behandling af affaldet.

Som producenter tager vi ansvaret på os hver eneste dag – og det gør vi gerne. Vi står foran store opgaver fremover. Vi skal sikre øget indsamling. Vi skal øge genbrug. Og vi skal fremme innovation og ny teknologi. Alt sammen mere end vi har gjort indtil nu. Her spiller vores ansvar som producenter en nøglerolle. Det ansvar tager vi gerne. Vi synes nemlig ikke bare, at producentansvaret er en smuk idé – vi vil gerne lade producentansvaret skifte gear. Det skal udvikles og forbedres.

For som producenter skal vi være de sidste til at påstå, at vi i dag har det perfekte system, og derfor er alle gode idéer til at forbedre den nuværende ordening velkomne – lad os diskutere det hele fordomsfrit. Vi har incitamentene og mener de rigtige instrumenter er tilgængelige. Men lad os gøre det på et grundlag af fakta og fælles forståelse.

PRODUCENTANSVAR AFFALDSLØSNINGER

GENANVENDELSE

Henrik Egede

Henrik Egede er direktør i APPLiA Danmark.

